

Mörrums kyrka

56.1933, 14.7503

Som på så många andra platser i södra delen av vårt land fanns här redan på 1000-talet en kyrka, förmodligen byggd i trä.

I konung Valdemars Jordebog från 1200-talets första del omtalas bland annat Mörrum med dess laxfiske tillhörande kungen. Och kanske uppförd den första kyrkan redan kort efter Eginos mission på 1060-talet.

Och grunden till den nuvarande kyrkan kom två hundra år senare att ersattes denna första kyrka, som sedan tillbyggdes kraftigt under 1700- och 1800-talet. Bland annat utvidgades kyrkan i norr 1774 till dubbla bredden, och vid en stor ombyggnad på 1840-talet fick kyrkan i stort sitt nuvarande utseende.

Ritningarna till denna ombyggnad utfördes av arkitekten Jacob Wilhelm Gerss från Stockholm, men omarbetades av en annan arkitekt vid Överintendentsämbetet, Johan Fredrik Åbom. Av den gamla kyrkan lämnade man endast kvar murpartier i den mellersta och östra delen. Kyrkan kunde så återinvigas den 17 oktober 1847.

I tornet hänger två klockor. Den stora är skänkt till kyrkan 1599, och den lilla är enligt en inskription gjuten 1770 av Magnus Bergstedt i Karlskrona.

Den nuvarande altaruppsatsen är byggd 1845 efter ritningar av Johan Fredrik Åbom.

Altartavlan föreställande Kristus välsignar barnen, är skapad 1861 av teckningsläraren och konstnären Johan Lönblad från Kristianstad. Hans dotter Emilia Lönblad blev senare framgångsrik konstnär.

På södra sidan av koret finns en altaruppsats från första halvan av 1600-talet. I mittpartiet är Nattvarden skildrad, och i de båda sidofälten ser vi Korsfästelsen och Uppståndelsen. Överst ser vi Christian IV:s monogram. Ursprungligen var uppsatsen också försedd med text på danska, men den övermålades 1715 och försågs då med svensk text i inskriptionsfälten. I mitten av 1800-talet plockades den ner och förvarades sedan länge på nya kyrkans vind, tills den 1912 konserverats.

Dekorationsmålare Svante Thulin i Lund utförde målningen i taket i samband med att kyrkan restaurerades i slutet av 1800-talet.

Dopfunten är från slutet av 1800-talet, men dopskålen som är tillverkad i Karlshamn är äldre och bär inskriptionen "Detta dopfat tillhör Mörrums kyrka gjort 1787 då JB Santesson var pastor".

Predikstolen är tillverkad av snickare Palm i Småland, också efter ritningar av arkitekt Åbom vid Överintendentsämbetet.

Flera av ljuskronorna är äldre. Ljuskronan med åtta ljus närmast koret är från 1797 och bär texten "Gud till ära och Mörrums kyrka till prydnad är denna kyrkkrona förärad av Dannemannen Sven Åkesson och dess hustru Bengta Jönsdotter, Kråketorp".

Nattvardskalken i silver och helförgylld är tillverkad 1605 i Vä.

Kyrkans brudkrona i silver är tillverkad 1932.

En orgel byggd 1961 av den västtyske orgelbyggaren Max Bader togs bort 2016, och är ersatt med en ny, byggd av den norditalienska orgelbyggerfirman Dell'Orto & Lanzini. Förebilderna har varit två olika orglar byggda på 1700-talet av den tyske orgelbyggaren Gottfried Silbermann.

Den stora Silbermannorgeln i domkyrkan i Freiberg vad gäller intonationen samt Silbermannorgeln i Sofiakyrkan i Dresden gällande dispositionen och stämningen. Denna orgel blev dock förstörd under bombningarna av Dresden under andra världskriget.

Hela orgeln i Mörrums kyrka är alltså ett beställningsverk och till alla delar byggd för hand med utvalda träsorter som bland annat fura, rödgran från Val di Fiemme i Italien, lind, ebenholts, ceder, bergek samt valnöt, oliv och rosenträ.

På 1970-talet lades det nuvarande golvet av kalksten, och 2007 hölls kyrkan stängd för ännu en stor renovering.

Dessvärre tog sig oinbjudna gäster via byggnadsställningarna upp till kyrktornet, förstört samtliga visare på tornuret, och sedan vidare tagit sig in i kyrkan. Kyrkans ömtåliga 2,2 meters höga träkrucifix hade sedan tagits ner från sin plats,

vandaliserats, släpats upp i kyrktornet och därefter tagits ner via utsidan på kyrkan. Både inne i och utanför kyrkan hittades det lösa träbitar och avbrutna delar. Spår av dessa träbitar, en bit av törnekronan, återfanns på väg ner mot Mörrumsån. Kyrkoherde Göran Mellander återfann senare samma dag Kristusfiguren i vassen en bit ner i ån. Dessbättre hade ån handskats varsamt med krucifixet och många av de saknade delarna har återfunnits. I februari 2008 kunde det då nyrestaurerade krucifixet återinvigas i kyrkan.

Källor:

Webb: Mörrums-Elleholms församling

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Blekinges kyrkor". Lasse Larsson. 2010. ISBN 978-91-86560-81-2

Bok: "Sveriges kyrkor. Konsthistoriskt inventarium. Blekinge Band II". 1941.